

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТА РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»
(для слухачів другої вищої освіти за спеціальністю
7.03050901 – «Облік і аудит»)

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни «Економіка підприємства» (для слухачів другої вищої освіти за спеціальністю 7.03050901 – «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Н. І. Склярук. – Х.: ХНАМГ, 2013. – 24 с.

Укладач: Н. І. Склярук

Рецензент: д.е.н., проф. А. Є. Ачкасов

Затверджено на засіданні кафедри економіки підприємств міського господарства протокол №2 від 02.10.2012р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література.....	6
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни	7
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	8
2.1. Структура навчальної дисципліни.....	8
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни.....	9
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи слухача.....	12
2.4. Самостійна робота слухача.....	13
2.5. Індивідуальні завдання.....	15
2.6. Засоби контролю та структура залікового кредиту.....	16
2.7. Інформаційно-методичне забезпечення	19
Додатки.....	21

ВСТУП

В сучасних мінливих умовах ринкового середовища вивчення економіки підприємства набуває особливої актуальності, оскільки саме підприємство є основним суб'єктом господарської діяльності країни. Підприємства – самостійні первинні ланки економічної системи країни, виробляють товари і надають різноманітні послуги як з метою задоволення потреб населення, так і для власного виробництва. Сучасне підприємство – це складна соціально-економічна система, що об'єднує і використовує різноманітні ресурси: людські, матеріальні, фінансові, інформаційні тощо. Ефективне управління підприємствами неможливе без вивчення їх сутності та взаємозв'язків. Від того, як ефективно підприємства використовують власні ресурси, наскільки якісною та конкурентоспроможною є вироблена ними продукція, як вони здійснюють інноваційні перетворення, значною мірою залежать добробут населення й економічна могутність держави загалом.

Успішна підготовка до професійного здійснення підприємницької діяльності в сучасних умовах господарювання потребує глибокого знання фахівцями основних аспектів конкретної економіки, організації та забезпечення ефективного господарювання. Саме вивчення економіки підприємства закладає фундамент важливого комплексу теоретичних і практичних знань, який дозволяє майбутньому фахівцю масштабно і конкретно економічно мислити, своєчасно опановувати сучасні інформаційні та управлінські інновації, проводити діагностування результатів діяльності суб'єктів господарювання, обґрунтовувати альтернативні варіанти ресурсного забезпечення функціонування підприємств, оцінювати моделі їх розвитку та формувати рішення щодо ефективного господарювання.

Дисципліна «Економіка підприємства» за освітньо-професійною програмою має статус нормативної.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

- освітньо-кваліфікаційній характеристики спеціаліста за спеціальністю 7.03050901 «Облік і аудит» (галузевий стандарт вищої освіти, 2007р.)
- освітньо-професійній програми підготовки спеціаліста галузі знань «Економіка та підприємництво» (галузевий стандарт вищої освіти, 2010р.)
- навчального плану перепідготовки спеціаліста напряму підготовки 7.03050901 - «Облік і аудит» галузі знань 0305 „Економіка та підприємництво”, 2011 р.

Програма ухвалена кафедрою економіки підприємств міського господарства, протокол №2 від 02.10.2012р. та Вченою радою факультету післядипломної освіти та заочного навчання (протокол № 2 від 03.10.2012р.)

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

Мета вивчення дисципліни: формування здатностей самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств.

Завдання дисципліни: вивчення господарських процесів, що відбуваються у виробничо-комерційних системах підприємств; закріплення комплексу економічних знань і засвоєння досягнень теорії та практики управління підприємствами; набуття практичних навичок у прийнятті науково-обґрунтованих господарсько-управлінських рішень в умовах ринкової економіки.

Предмет вивчення дисципліни: форми і методи господарювання підприємства; способи раціонального поєднання і ефективного використання всіх видів ресурсів на рівні підприємства з метою отримання прибутку як результату задоволення суспільних потреб.

Таблиця 1.1 – Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Політична економія, мікроекономіка, макроекономіка, статистика, регіональна економіка.	Бухгалтерський облік, менеджмент, маркетинг, економіка праці та соціально – трудові відносини, фінанси підприємства, управлінський облік, аналіз господарської діяльності, дипломне проектування.

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

МОДУЛЬ ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

(4 / 144)

ЗМ 1.1 ПІДПРИЄМСТВО ТА ЧИННИКИ ЙОГО ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ .

(2 / 72)

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

1. Теорії підприємств та основи підприємництва
2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми
3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств
4. Структура та управління підприємством
5. Ринок і продукція
6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці
7. Капітал підприємства
8. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства

ЗМ 1.2. Фінансово-економічні показники і стратегічні основи розвитку підприємства

(2 / 72)

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи (теми)

1. Організація виробництва і забезпечення якості продукції
2. Витрати на виробництво та реалізацію продукції
3. Фінансово-економічні результати діяльності підприємств
4. Планування діяльності підприємства
5. Інвестиції
6. Інноваційна діяльність
7. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація і реструктуризація
8. Економічна безпека та антикризова діяльність

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння та знання (за рівнями сформованості)	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері
Репродуктивний рівень: Використовувати на практиці знання щодо організації, ресурсного забезпечення та ефективної діяльності підприємства.	Виробнича	Організаційна, аналітична
Алгоритмічний рівень: Формувати й обробляти необхідну інформаційну базу, використовуючи сучасні методики, проводити аналіз і розрахунок основних економічних показників діяльності підприємства та прогнозувати динаміку їх зміни з урахуванням сучасної економічної ситуації.	Виробнича	Аналітична, обліково-статистична, планувальна, контрольна
Евристичний рівень: На основі аналізу зовнішнього середовища та виробничо-ресурсного потенціалу підприємства формувати стратегічні напрямки його розвитку.	Виробнича	Організаційна, планувальна, інформаційна

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. Г. О.Швиданенко. - Вид. 4-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2009. - 816 с.
2. Економіка підприємства: Підручник / Швиданенко Г.О., Васильков В.Г., Гончарова Н.П. та ін./ За заг. ред. Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2009. – 598 с.
3. Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посібник для студ. ВНЗ. – К.: Каравела. 2004. – 568 с.
4. Економіка підприємства: Збірник практичних задач і конкретних

ситуацій: Навч. посібник/ За ред. С.Ф. Покропивного. - К.: КНЕУ, 2005. - 328 с.

5. Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2004.- 480с..

6. Петрович Й.М., Кіт А.Ф. та ін. Економіка підприємства: Підручник /За заг. ред. Й.М.Петровича. – Львів: “Новий світ-2000”, 2004. – 680 с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

Мета: формування здатностей самостійно мислити, приймати управлінські рішення, виконувати комплексні економічні розрахунки для ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємств.

Предмет дисципліни: форми і методи господарювання підприємства; способи раціонального поєднання і ефективного використання всіх видів ресурсів на рівні підприємства з метою отримання прибутку як результату задоволення суспільних потреб.

Змістові модулі: підприємство та чинники його виробничої діяльності; фінансово-економічні показники та стратегічні основи розвитку підприємства.

Аннотация программы учебной дисциплины

ЭКОНОМИКА ПРЕДПРИЯТИЯ

Цель: формирование способностей самостоятельно мыслить, принимать управленческие решения, выполнять комплексные экономические расчеты для эффективного осуществления хозяйственной деятельности на уровне предприятий.

Предмет дисциплины: формы и методы хозяйствования предприятия; способы рационального комбинирования и эффективного использования всех видов ресурсов на уровне предприятия с целью получения прибыли как результата удовлетворения общественных потребностей.

Модули содержания: предприятие и факторы его производственной деятельности; финансово-экономические показатели и стратегические основы развития предприятия.

Annotation of the program of educational discipline

ECONOMICS OF ENTERPRISE

The purpose: forming of the abilities to think independently, to make managerial solutions, to carry out complex economic calculations for effective realization of economic activities at the level of an enterprise.

The subject of the discipline: forms and methods of an economics activity of an enterprise, methods of rational combining and effective using of all kinds of resources at the enterprise level with the aim of getting profit as a result of public needs satisfaction.

The module of the content: enterprise and factors of its economic activity; financial and economic indices and strategical bases for enterprise development.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

Заочна форма навчання

Призначення: підготовка спеціаліста	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів , відповідно ECTS – 4,0 Модулів – 1 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 144	Галузь знань – 0305 - «Економіка та підприємництво» Спеціальність – 7.03050901 - «Облік і аудит» Освітньо-кваліфікаційний рівень – спеціаліст	Нормативна Рік підготовки – перший Семестр – перший Аудиторні заняття (годин): Лекції – 10 год. Практичні – 6 год. Самостійна робота – 128 год., в т.ч. курсова робота – 30 год. Види підсумкового контролю – екзамен – 1 семестр

Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 11% до 89%

У процесі навчання слухачі отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та практичних. Лекційний матеріал дає слухачеві основу знань з тих, чи інших проблем господарювання підприємства, орієнтує слухачів у різноманітні навчальної літератури. Метою практичних занять є засвоєння теоретичного матеріалу та набуття відповідних практичних навичок щодо прийняття обґрунтованих господарсько-управлінських рішень на рівні підприємства. Крім цього на практичних заняттях, які проводяться під час сесії, передбачається проведення комплексно-модульного контролю, тобто перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу кількох тем курсу. На практичні заняття виносяться ключові питання дисципліни. При підготовці до практичних занять потрібно передусім прочитати конспект лекцій з відповідної теми, вивчити понятійний апарат і осмислити логіку навчального матеріалу. Далі доцільно звернутися до вивчення рекомендованої літератури відповідно до певної теми. Велике значення у процесі вивчення й закріплення знань має самостійна робота слухачів, завданням якої є формування практичних навичок у роботі слухачів зі спеціальною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем.

Робоча програма, матеріали для проведення лекційних, практичних та розподіл часу за змістовими модулями та формами роботи розроблені відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

Приступаючи до вивчення дисципліни „Економіка підприємства”, слухачі повинні ознайомитися з програмою навчальної дисципліни, досягнути її структуру та основні методи й форми навчання. Уявити основні види і форми контролю знань, умінь і навичок.

Тематичний план дисципліни „Економіка підприємства” складається із двох змістових модулів, які включають певні навчальні елементи та питання, щодо форм і методів господарювання підприємства.

МОДУЛЬ 1. ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА

(4 / 144)

ЗМ 1. ПІДПРИЄМСТВО ТА ЧИННИКИ ЙОГО ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Навчальні елементи

Тема 1. Теорії підприємств та основи підприємництва

1. Теорії підприємств та їх характеристика.
2. Поняття, цілі функціонування і головні напрямки діяльності підприємства.
3. Правові основи функціонування підприємства.
4. Сутність, принципи здійснення та моделі підприємницької діяльності.
5. Договірні взаємовідносини і партнерські зв'язки в підприємництві.

Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми

1. Класифікація видів підприємств.
2. Характеристика основних організаційно-правових форм підприємств.
3. Добровільні та інституційні об'єднання підприємств в Україні.

Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств

1. Поняття ринкової системи, її структура та функції.
2. Елементи мікросередовища та їх вплив на діяльність підприємства.
3. Класифікація та характеристика основних компонентів макросередовища.

Тема 4. Структура та управління підприємством

1. Управління підприємством: сутність, функції та методи здійснення.
2. Характеристика типів організаційних структур управління підприємствами.
3. Виробнича структура підприємства: поняття, види та чинники формування.
4. Поняття, види та роль інфраструктури підприємства.

Тема 5. Ринок і продукція

1. Ринок товару: сутність, структура та основні маркетингові параметри.
2. Оцінка та прогнозування попиту на продукцію підприємства.
3. Поняття та класифікація продукції (робіт, послуг).
4. Вартісні і натуральні вимірники обсягу продукції.

Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці

1. Поняття, класифікація і структура персоналу підприємства.
2. Система показників для оцінки чисельності, стану, руху робочої сили на підприємстві.
3. Методичні підходи при плануванні чисельності окремих категорій працівників підприємства.
4. Продуктивність праці персоналу: сутність, показники і методи її вимірювання та напрямки підвищення.
5. Мотивація персоналу: сутність, види та основні методи впливу.
6. Оплати праці на підприємстві: сутність, державна політика загальна організація.
7. Сутнісно-видова характеристика форм і систем оплати праці персоналу.

Тема 7. Капітал підприємства

1. Загальна характеристика капіталу і виробничих фондів підприємства.
2. Основні засоби підприємства: поняття, функціонально-елементний склад та оцінка.
3. Знос та амортизація основних засобів: поняття, вимірювання та методи нарахування
4. Системи показників технічного стану, руху й ефективності використання основних засобів підприємства.
5. Оборотний капітал підприємства: сутність, функціонально-елементний склад та процес трансформації.
6. Методи визначення потреби в оборотних коштах підприємства.
7. Показники та шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів підприємства.
8. Поняття, характерні риси, елементний склад та значення нематеріальних ресурсів підприємства.
9. Нематеріальні активи підприємства та їх вартісна оцінка.

Тема 8. Техніко-технологічна база та виробнича потужність

1. Техніко-технологічна база виробництва та забезпечення її розвитку.
2. Сутнісно-видова характеристика та переваги лізингу.
3. Поняття, види, методичні основи визначення обсягу та ступеню використання виробничої потужності підприємства.

ЗМ 2. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА СТРАТЕГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Навчальні елементи

Тема 9. Організація виробництва і забезпечення якості продукції

1. Виробничий процес на підприємстві: сутність, структура та принципи організації.
2. Типи та методи організації виробництва.
3. Основні форми організації виробництва, необхідність їх застосування та характеристика.

4. Сутнісна характеристика, показники і методи оцінки якості та конкурентоспроможності продукції.
5. Технічні, організаційні і соціальні чинники підвищення якості і конкурентоспроможності продукції підприємства.
6. Стандартизація і сертифікація продукції (послуг) підприємства.

Тема 10. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

1. Сутнісна характеристика та класифікація витрат підприємства.
2. Собівартість продукції (робіт, послуг) її види та методи калькулювання.
3. Зміст і методика обчислення кошторису витрат на виробництво продукції.
4. Управління витратами на підприємстві.
5. Економічний зміст та функції ціни. Види цін.
6. Методи ціноутворення на продукцію підприємства.

Тема 11. Фінансово-економічні результати суб'єктів господарювання

1. Сутнісна характеристика доходів підприємства та джерел їх утворення.
2. Поняття, види та порядок формування і напрями використання прибутку підприємства.
3. Сутнісна характеристика та вимірювання ефективності діяльності підприємства
4. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства.
5. Конкурентоспроможність підприємства: поняття, чинники формування та методичні основи розрахунку.

Тема 12. Планування діяльності підприємства

1. Сутність планування, його види, принципи здійснення та методи.
2. Характеристика стратегічного, тактичного та оперативно-календарного планування.
3. Поняття, призначення та типові розділи бізнес-плану підприємства..
4. Сутність, зміст та технологія розробки виробничої програми підприємства

Тема 13. Інвестиції

1. Поняття, сутність та класифікація інвестицій.
2. Визначення необхідного обсягу та джерел формування виробничих інвестицій.
3. Методичні основи визначення економічної ефективності виробничих інвестицій (капіталовкладень).
4. Сутність, форми та оцінка ефективності фінансових інвестицій.

Тема 14. Інноваційна діяльність

1. Сутність, значення та класифікація інновацій.
2. Науково-технічний прогрес, його форми та напрями прояву.
3. Загальна характеристика, об'єкти, напрями і тенденції розвитку організаційного прогресу на підприємствах.
4. Оцінка економічної ефективності технічних інновацій і організаційних нововведень.

Тема 15. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація і реструктуризація

1. Сутність і тенденції організаційного розвитку підприємств.
2. Характеристика сучасних моделей розвитку підприємств.
3. Бізнес-процеси на підприємстві: поняття, види та принципи їх організації
4. Сутність трансформації, її види, напрями та форми.
5. Організаційні форми та порядок проведення реструктуризації підприємств.

Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність

1. Економічна безпека підприємства: сутність, складові та методи вимірювання.
2. Основні напрями забезпечення необхідної економічної безпеки підприємства.
3. Санація (фінансове оздоровлення) господарюючих суб'єктів: сутність, цілі, форми здійснення та типові заходи.
4. Банкрутство підприємства: сутність, причини, процедура визнання та способи прогнозування

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи слухача

Запропонований розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи відповідає навчальному плану перепідготовки спеціаліста за спеціальністю 7.03050901 – «Облік і аудит» заочної форми навчання.

Таблиця 2.1 – Розподіл часу за модулями і змістовними модулями

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		лекції	практика	Лаб.	самостійна робота
Модуль Економіка підприємства					
ЗМ 1. Підприємство та чинники його виробничої діяльності	2/72	6	4	-	62
ЗМ 2. Фінансово-економічні показники і стратегічні основи розвитку підприємства	2/72	4	2	-	66
РАЗОМ	4/144	10	6	-	128

Таблиця 2.2 – Розподіл часу лекційного курсу (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальністю 7.03050901 ОіА
1	2
ЗМ 1. Підприємство та чинники його виробничої діяльності	6
Тема 1. Теорії підприємств та основи підприємництва	1

Продовження табл. 2.2

1	2
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	1
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	
Тема 4. Структура та управління підприємством	
Тема 5. Ринок і продукція	
Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2
Тема 7. Капітал підприємства	2
Тема 8. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства	
ЗМ 2. Фінансово-економічні показники і стратегічні основи розвитку підприємства	4
Тема 9. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	
Тема 10. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	2
Тема 11. Фінансово-економічні результати діяльності підприємств	2
Тема 12. Планування діяльності підприємства	
Тема 13. Інвестиції	
Тема 14. Інноваційна діяльність	
Тема 15. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація і реструктуризація	
Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність	
РАЗОМ	10

Таблиця 2.3 – Розподілу часу практичних занять (заочне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальністю 7.03050901 ОіА
ЗМ 1. Підприємство та чинники його виробничої діяльності	4
<u>Заняття 1.</u> Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2
<u>Заняття 2.</u> Тема 7. Капітал підприємства	2
ЗМ 2. Фінансово-економічні показники і стратегічні основи розвитку підприємства	2
<u>Заняття 3.</u> Тема 10. Витрати на виробництво та реалізацію продукції Тема 11. Фінансово-економічні результати діяльності підприємств	1 1
РАЗОМ	6

2.4. Самостійна робота слухача

Для опанування матеріалу дисципліни «Економіка підприємства» окрім лекційних та практичних занять, значну увагу необхідно приділяти самостійній роботі.

Самостійна робота розрахована на формування практичних навичок у роботі слухачів зі навчально-методичною літературою, орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних проблем господарювання підприємства. Значною є роль самостійної роботи слухачів у підготовці до поточного і підсумкового контролю знань й умінь.

На самостійну роботу відповідно з навчальним планом перепідготовки спеціалістів заочної форми навчання за напрямом 7.030509 – „Облік і аудит,, припадає 128 годин. Формами самостійної роботи виступають: вивчення основної та додаткової літератури, підготовка до практичних занять, розв’язання типових задач, виконання індивідуальних завдань з курсової роботи, підготовка до поточного тестування й т. ін.

Таблиця 2.4 – Розподіл часу самостійної роботи

Змістовий модуль, тема	Кількість годин	Форма роботи
1	2	3
ЗМ 1. Підприємство та чинники його виробничої діяльності	62	
Тема 1. Теорії підприємств та основи підприємництва	5	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту; ведення термінологічного словника; розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань; підготовка до поточного тестування.
Тема 2. Види підприємств, їх організаційно-правові форми	3	
Тема 3. Зовнішнє середовище господарювання підприємств	4	
Тема 4. Структура та управління підприємством	6	
Тема 5. Ринок і продукція	6	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту; ведення термінологічного словника; розв’язання типових задач та виконання курсової роботи; розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань; підготовка до поточного тестування.
Тема 6. Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	14	
Тема 7. Капітал підприємства	16	
Тема 8. Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства	8	
ЗМ 2. Фінансово-економічні показники і стратегічні основи розвитку підприємства	66	
Тема 9. Організація виробництва і забезпечення якості продукції	8	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту; ведення термінологічного словника; розв’язання типових задач, розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань; підготовка до поточного тестування.

1	2	3
Тема 10. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	11	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту; ведення термінологічного словника; розв'язання типових задач та виконання курсової роботи; розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань; підготовка до поточного тестування.
Тема 11. Фінансово-економічні результати діяльності підприємств	11	
Тема 12. Планування діяльності підприємства	12	
Тема 13. Інвестиції	8	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту; ведення термінологічного словника; розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань; підготовка до поточного тестування.
Тема 14. Інноваційна діяльність	6	
Тема 15. Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація і реструктуризація	6	
Тема 16. Економічна безпека та антикризова діяльність	4	Вивчення основних й додаткових літературних джерел та складання стислого конспекту; ведення термінологічного словника; розгляд контрольних запитань і прикладів тестових завдань; підготовка до поточного тестування.
РАЗОМ	128*	

* у тому числі 30 год. виконання курсової роботи.

2.5. Індивідуальні завдання

Виконання курсової роботи з дисципліни „Економіка підприємства” є одним із засобів оволодіння навчальним матеріалом під час самостійної роботи слухача.

Метою курсової роботи є узагальнення, поглиблення і закріплення теоретичних знань, одержаних при вивченні курсу, та вміння самостійно досліджувати і аналізувати інформаційні джерела, статистичні і практичні матеріали. Курсова робота як форма самостійної роботи слухачів сприяє розвитку творчого мислення і навичок аналітичної роботи.

У курсовій роботі слухач повинен показати:

- знання і правильне розуміння закономірностей, що відбуваються у економічному середовищі підприємства;
- уміння працювати з інформаційними джерелами, користуючись законодавчим та методичним матеріалом, викладати свою точку зору на проблемні питання та робити обґрунтуванні висновки щодо поліпшення економічного стану підприємства;
- здатність використовувати здобуті теоретичні знання у процесі аналізу та узагальнення цифрового матеріалу, застосовуючи сучасні методики дослідження з використанням таблиць, графіків, схем, діаграм та інших графічних рисунків.

Навчальним планом передбачено 30 годин для підготовки курсової роботи, що виконується відповідно з методичними вказівками до виконання курсової роботи.

Захист курсової роботи враховує:

- знання теоретичних основ курсу, необхідних для виконання роботи (40%);
- знання формул, алгоритмів і методик розрахунків (50%);
- творчий підхід і вміння аналізувати (10%).

Оцінка за курсову роботу виставляється тільки після її захисту. При цьому обов'язково враховується своєчасність подання роботи на перевірку, якість змісту виконаної роботи, практичний напрямок, правильність розрахунків та аналітичних висновків, оформлення роботи та змістовність виступу слухача на захисті.

Результати захисту курсової роботи оцінюються за 4-бальною шкалою:

"5" (відмінно), "4" (добре), "3" (задовільно), "2" (незадовільно).

"5" (відмінно) виставляється при повному розкритті теоретичних питань, широкому використанню рекомендованої літератури, правильно проведених розрахунках, вільному володінню опрацьованим матеріалом, умінні робити висновки, ув'язки теоретичного матеріалу з практичним.

"4" (добре) виставляється при незначних помилках у розрахунках курсової роботи або у висновках чи у оформленні, при обмеженому розумінні окремих питань роботи при її захисті, при повному використанні рекомендованої літератури та практичного матеріалу.

"3" (задовільно) - при неповному розкритті теоретичних питань, наявності помилок в розрахунках, арифметичних помилок, неохайність в роботі, неповному розумінні теми роботи при її захисті, але завдання повинно бути виконано понад 50% вірно.

"2" (незадовільно) - теоретичні питання курсової роботи не розкриті, допущені помилки в розрахунках, робота не містить висновків, відсутні знання з основних теоретичних питань роботи, робота оформлена з порушенням вимог, завдання виконано до 50%.

2.6. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Органічною складовою навчального процесу є систематичний, комплексний контроль й оцінювання якості набутих знань, умінь та практичних навичок слухачів у відповідності з вимогами державних стандартів освіти, а також адаптації до загальноєвропейських вимог, визначених Європейською системою залікових кредитів (далі ECTS).

Оцінювання знань з дисципліни «Економіка підприємства» здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань. Об'єктом оцінювання знань слухачів є програмний матеріал дисципліни різного характеру і рівня складності, засвоєння якого перевіряється відповідно під час поточного контролю.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння викладеного матеріалу, вироблених навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацювати тексти, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю є перевірка розуміння слухачем базового програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни, уміння вирішувати практичні завдання тощо.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять, а також під час індивідуально-консультативних зустрічей зі слухачами.

Для визначення рівня знань, умінь і навичок слухачів при вивченні дисципліни „Економіка підприємства” використовуються наступні форми і методи контролю:

- Поточний контроль за результатами вивчення кожного змістового модуля: проводиться у вигляді тестування за ЗМ 1 та ЗМ 2 (приклад завдання поточного контролю див. Додаток 1).
- Підсумковий контроль. За умовами кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускаються слухачі, що набрали не менше 20 балів з поточного контролю. Підсумковий контроль здійснюється за екзаменаційними білетами у письмовій формі. Приклад екзаменаційного білету див. Додаток 2).

Види та засоби контролю та структура залікового кредиту з дисципліни „Економіка підприємства” наведені в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Види та засоби контролю та структура залікового кредиту з дисципліни «Економіка підприємства»

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Параметри оцінки (бали за відповідями за формами поточного контролю)	Підсумкові бали (відсоток від загального обсяга)	Діапазон оцінки, балів
Поточний контроль зі змістових модулів			
ЗМ 1. Контрольна робота у вигляді тестування	✓ 85-100 балів ✓ 75-80 балів ✓ 65-70 балів ✓ 55-60 балів ✓ до 50 балів	✓ 20 ✓ 15 ✓ 10 ✓ 5 ✓ 0	0-20
ЗМ 2 Контрольна робота у вигляді тестування	✓ 85-100 балів ✓ 75-80 балів ✓ 65-70 балів ✓ 55-60 балів ✓ до 50 балів	✓ 20 ✓ 15 ✓ 10 ✓ 5 ✓ 0	0-20
Підсумковий контроль з дисципліни – екзамен за екзаменаційними білетами			0-60
Всього за модулем			100

Оцінювання знань з модуля здійснюється за 100-бальною шкалою на основі суми результатів поточного та підсумкового контролю. Завдання

поточного контролю оцінюються в діапазоні [0;40], завдання, що виносяться на екзамен - в діапазоні [0;60].

Поточний контроль за змістовним модулем проводиться після того, як розглянуто весь теоретичний матеріал, виконані практичні завдання в межах змістовного модуля і завдання на самостійну роботу. Цей вид контролю проводиться у вигляді тестування. Використовуються тести закритої форми (з множинним вибором, графічні тести) і тести відкритої форми (на обмежену кількість відповідей, на множину кількості відповідей, на знання формул, на вирішення практичних ситуацій).

Поточний тестовий контроль з кожного змістовного модуля оцінюється в діапазоні 0-20 балів шляхом підрахунку кількості балів по кожному тесту і в цілому за тестовим завданням згідно з критеріями оцінювання, які наведені в таблиці.

На екзамен виносяться ключові питання, типові та комплексні задачі, що потребують змістовної письмової відповіді та розв'язку. Екзаменаційні білет містить 4 завдання, кожне з яких оцінюється за шкалою 15; 10; 5; 0 балів. За формою і змістом завдання поділяються на два блоки: перший блок містить 2 теоретичних запитання; другий блок - 2 задачі.

Результати екзамену оцінюються в діапазоні від 0 до 60 балів (включно). В разі, коли відповіді слухача оцінені менше ніж в 30 балів (0, 5, 10, 15, 20, 25) він отримує незадовільну оцінку за результатами екзамену (тобто 0 балів) та незадовільну загальну підсумкову оцінку. В цьому випадку отримані результати поточного контролю не враховуються.

Оцінка та екзамен виставляється за національною шкалою (4-х-бальною) поряд із загальною підсумковою оцінкою в 100-бальній шкалі (за системою ECTS) за наступними параметрами таблиці:

Таблиця 2.6 – Трансформація результатів підсумкового контролю знань слухача за різними шкалами оцінювання

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за 4-х бальною шкалою
A	85–100	5 (відмінно)
B	80	4 (добре)
C	65–75	
D	60	3 (задовільно)
E	50–55	
FX	20–45	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання
F	0–15	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Ліквідація академічної заборгованості слухачами з дисципліни передбачає наступний порядок:

✓ слухачі, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 30 до 45 балів після належної підготовки мають право повторно скласти екзамен за власною заявою;

✓ слухачі, які набрали за результатами поточного і підсумкового контролю від 0 до 30 балів зобов'язані написати заяву на повторне вивчення дисципліни і скласти екзамени. Слухачам також дозволяється написати заяву на індивідуально-консультативну роботу з викладачем і згідно направлення деканату отримувати та здавати викладачу під час консультацій виконані завдання, модулі тощо і набрати бали поточної успішності і в кінці семестру, згідно графіку затверджені деканом, здати екзамени.

Перескладання екзамену з дисципліни дозволяється двічі, але якщо слухач не пересклав екзамени двічі, то він зобов'язаний повторно вивчити дисципліну і знову скласти екзамени (востаннє).

Академічну заборгованість слухач має право ліквідувати до проходження переддипломної практики.

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література	
1.1 Економіка підприємства: Підручник/ За заг. ред. Г. О.Швиданенко. - Вид. 4-ге, перероб. та доп. - К.: КНЕУ, 2009. - 816 с.	1.1, 1.2
1.2 Економіка підприємства: підручник / Швиданенко Г.О., Васильков В.Г., Гончарова Н.П. та ін.; за заг. ред. Г.О. Швиданенко. – К.: КНЕУ, 2009. – 598 с.	1.1, 1.2
1.3 Шваб Л.І. Економіка підприємства: Навч. посібник для студ. ВНЗ. – К.: Каравела. 2004. – 568 с.	1.1, 1.2
1.4 Економіка підприємства: Збірник практичних задач і конкретних ситуацій: Навч. посібник/ За ред. С.Ф. Покропивного. - К.: КНЕУ, 2005. - 328 с.	1.1, 1.2
1.5 Бойчик І.М. Економіка підприємства: Навч. посібник. – К.: Атіка, 2004.- 480с..	1.1, 1.2
1.6 Петрович Й.М., Кіт А.Ф. та ін. Економіка підприємства: Підручник /За заг. ред. Й.М.Петровича. – Львів: “Новий світ-2000”, 2004. – 680 с.	1.1, 1.2
2. Додаткові джерела	
2.1 Господарський кодекс України – Х.: ТОВ „Одіссей”, 2004. – 248 с.	1.1
2.2 Податковий кодекс України – Вінниця: ТОВ «Поліграф-сервіс», 2010. – 512 с.	1.1, 1.2
2.3 Закон України "Про оплату праці" від 24березня 1995р./ Урядовий кур'єр. –1995. –18травня.	1.1
2.4 Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом". //Урядовий кур'єр .-1999.-15 вересня.-№172.	1.2
2.5 Закон України "Про стандартизацію" //Урядовий кур'єр .-2001.-20 червня.-№108.	1.2
2.6 Положення (стандарти) бухгалтерського обліку в Україні.- К.:Компас,2004. -248 с.	1.1, 1.2
2.7 Васильков В.Г. Організація виробництва: Навч.посібник.- К.: КНЕУ, 2003. – 524 с.	1.2
2.8 Дугіна С. І. Маркетингова цінова політика: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2005. — 393 с.	1.2
2.9 Економіка підприємства: Навч. посібник / За ред. О.П.Крайник. Л.: «Львівська політехніка», 2003. – 208с.	1.1, 1.2

Продовження табл.

1	2
2.10 Економіка підприємства: Навч. посіб./За ред. А.В.Шегди. – К.:Знання-Пресс, 2002. – 335 с.	1.1, 1.2
2.11 Зайцев Н.Л. Экономика, организация и управление предприятием: Учеб. пособие.- 2-е изд. доп. - М.: Инфра –М., 2008. - 455с.	1.1, 1.2
2.12 Инвестиции : Учебное пособие / Г.П. Подшиваленко, Н.И . Лахметкина, М.В. Макарова и др. — 3-е изд., перераб . и доп . — М. : КНОРУС , 2006. - 200 с.	1.2
2.13 Кардаш В.Я Маркетингова товарна політика: Підручник. – К.: КНЕУ, 2001. – 240 с.	1.2
2.14 Колот А.М. Мотивація персоналу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2002. – 337 с.	1.1
2.15 Планування діяльності підприємства: Навч. посіб. / За заг. ред. В. Є. Москалюка. — К.: КНЕУ, 2005. — 384 с.	1.2
2.16 Покропивний С. Ф., Соболев С. М., Швиданенко Г. О. Бізнес-план: технологія розробки та обґрунтування: Навч. посібник. — К: КНЕУ, 1998. — 208 с.	1.2
2.17 Скляренко В.К., Прудников В.М. Экономика предприятия: Учебник. - М.: Инфра –М., 2006. - 528с.	1.1, 1.2
2.18 Терещенко О. О. Фінансова санація та банкрутство підприємств: Навч посібник — К КНЕУ, 2004 — 412 с	1.2
2.19 Экономика организаций (предприятий): Учебник для вузов / Под ред. проф. В.Я. Горфинкеля, проф. В.А. Швандара. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 608 с.	1.1, 1.2
2.20 Экономика предприятия: Учеб. пособие / Под ред. проф. Л.Г. Мельника.- 2-е изд. испр. - Сумы: ИТД «Университетская книга», 2003. - 628с.	1.1, 1.2
3. Методичне забезпечення	
3.1 Конспект лекцій з дисципліни «Економіка підприємства» (для студентів 3 курсу заочної форми навчання галузі знань – 0305 „Економіка та підприємництво” напряму підготовки 6.030509 – «Облік і аудит»)/ Н. І. Склярук; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва – Х.: ХНАМГ, 2011. – 171с.	1.1, 1.2
3.2 Навчальний посібник до самостійної роботи з дисципліни «Економіка підприємства» (для студентів 3 курсу заочної форми навчання спеціальностей 6.050100 - "Економіка підприємства", 6.050100 - "Облік і аудит") /Авт. Склярук Н.І., Славута О.І., - Харків: ХНАМГ, 2008. – 125 с.	1.1, 1.2
3.3 Методичні вказівки до виконання практичних занять з курсу “Економіка підприємства” (для студентів заочної форми навчання спеціальності 6.050100 “Економіка підприємства”, 6.050100 "Облік і аудит", 6.050200 "Менеджмент організацій"). - Укл. Склярук Н.І., Славута О.І. - Харків: ХНАМГ, 2006.- 47 с.	1.1, 1.2
3.4 Методические указания к выполнению курсовой работы по экономике предприятия (для студентов 3 курса заочной формы обучения специальностей "Экономика предприятия" "Учет и аудит" и "Менеджмент организаций"). Сост. Склярук Н.И. – Харьков: ХНАГХ, 2004.-32с.	1.1, 1.2
4. Ресурси ІНТЕРНЕТ	
4.1 Офіційний веб-сайт Верховної Ради України www.rada.gov.ua	1.1, 1.2
4.2 Державний комітет із статистики: http://www.ukrstat.gov.ua	1.1, 1.2
4.3 Кабінет Міністрів України: http://www.kmu.gov.ua	1.1, 1.2
4.4 Міністерство економіки: http://www.me.gov.ua	1.1, 1.2
4.5 Цифровий репозиторій ХНАМГ: http://eprints.ksame.kharkov.ua	1.1, 1.2

Додатки

Додаток 1.

ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ЗМ 1. «ПІДПРИЄМСТВО ТА ЧИННИКИ ЙОГО ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

для слухачів напряду підготовки: 7.030509 – «Облік і аудит»

Варіант 2.

I. Чи правильні наступні твердження ?

1. До показників ефективності використання основних засобів належать...

- 1) фондоемність продукції (так / ні)
- 2) коефіцієнт придатності основних засобів (так / ні)
- 3) фондovіддача основних засобів (так / ні)
- 4) рентабельність основних засобів (так / ні)
- 5) коефіцієнт оновлення основних засобів (так / ні)

2. Поточний ремонт обладнання — це...

- 1) заміна або відновлення окремих частин (деталей, вузлів) устаткування, регулювання його механізмів (так / ні)
- 2) повне розібрання устаткування, ремонт зношених деталей і вузлів, заміна тих, що не підлягають ремонту, регулювання та випробування під навантаженням його механізмів (так / ні)
- 3) усунення дрібних ушкоджень і дефектів устаткування, заміна мастила та регулювання окремих механізмів (так / ні)
- 4) процес підвищення технічного рівня діючого устаткування шляхом внесення до його конструкції часткових змін (так / ні)
- 5) відшкодування фізичного спрацювання конструктивних елементів засобів праці та максимально можливе відновлення їхніх первісних техніко-експлуатаційних параметрів (так / ні)

II. Оберіть правильну відповідь:

1. Збільшення екстенсивного завантаження устаткування та виробничої потужності підприємства можливе за рахунок:

- А. Технічного удосконалення устаткування;
- Б. Запровадження нової технології;
- В. Зниження частки недіючих машин та устаткування;
- Г. Застосування прогресивних форм організації виробництва.

2. Комплекс цехів, господарств і служб підприємства, що забезпечують необхідні умови для функціонування підприємства, називаються...

- А. Виробничою інфраструктурою підприємства;
- Б. Інфраструктурою підприємства;

- В. Соціальною інфраструктурою підприємства;
- Г. Капітальним будівництвом.

III. Оберіть правильну відповідь:

1. Який із критеріїв покладено в класифікаційну основу поділу підприємств за розмірами?

- А. Рівень рентабельності;
- Б. Розмір статутного фонду;
- В. Тип виробництва;
- Г. Чисельність працівників;
- Д. Валовий обсяг виробництва.

2. Складниками виробничих фондів підприємства є...

- А. Основні фонди;
- Б. Фонди обігу;
- В. Оборотні фонди;
- Г. Оборотні активи;
- Д. Нематеріальні активи.

IV. Запишіть формули:

1. Коефіцієнту оновлення основних засобів.
2. Коефіцієнту плинності персоналу.
3. Розрахунку заробітної плати робітника при прямій відрядній системі.

V. Заповніть пропуски у визначеннях необхідними словами:

1. Повне товариство – учасники якого займаються _____ й несуть _____ відповідальність по зобов'язаннях товариства.

2. Основними показниками продуктивності праці на рівні підприємства є _____ і _____.

VI. Розв'яжіть задачу.

Визначити залишкову вартість верстата через 4 роки після введення в експлуатацію, якщо його первісна вартість склала 12 тис. грн., річна норма амортизації 10% (підприємство використовує прямолінійний метод нарахування амортизації)

Оцінювання тестового завдання

№ завдання	I.		II		III		IV.			V.		VI.	Всього
	1.	2.	1.	2.	1.	2.	1.	2.	3.	1.	2.		
мах. кількість балів	5	5	4	4	8	8	12	12	12	3	3	24	100

Приклад екзаменаційного білета
ХНАМГ

Напрямок підготовки : 7.030509 – «Облік і аудит»

Навчальний предмет: Економіка підприємства

Семестр 1

Екзаменаційний білет № 1

Завдання 1. Докладно розкрийте питання: Сутнісна характеристика та класифікація витрат підприємства.

Завдання 2. Докладно розкрийте питання: Зміст і завдання виробничої програми підприємства.

Завдання 3. Розв'яжіть задачу та прокоментуйте отримані результати. Виробнича потужність підприємства, на якому виготовляється один вид продукції, склала 600 тис. шт. у рік, виручка від реалізації продукції – 7200 тис. грн. Постійні витрати виробництва складають 1000 тис. грн., змінні витрати – 3600 тис. грн. Визначити критичний обсяг виробництва продукції.

Завдання 4. Розв'яжіть задачу та прокоментуйте отримані результати. На виробничому підприємстві, виробляються вироби, на одиницю яких витрачається 5 кг матеріалу, (покупна ціна складає 1200 грн. за тонну). Основна заробітна плата в розрахунку на одиницю виробу складає 18грн., додаткова заробітна плата – 20 % від основної зарплати, відрахування на соціальні заходи – 37,2 %. Витрати на утримання і експлуатацію устаткування складають 50 % від основної заробітної плати. Загальновиробничі витрати по підприємству складають 2000тис. грн., адміністративні – 800 тис. грн. Загальна сума заробітної плати виробничих робітників за відрядними розцінками складає 1400 тис. грн. Витрати на збут заплановані в розмірі 3% від виробничої собівартості виробу. Рентабельність одиниці продукції складає 12 %. Розрахувати повну собівартість і відпускну ціну одиниці продукції на підприємстві.

Кожне правильно виконане завдання максимально оцінюється у 15 балів
--

Навчальне видання

Програма навчальної дисципліни та
робоча програма навчальної дисципліни
«Економіка підприємства»
(для слухачів другої вищої освіти за спеціальністю
7.03050901 – «Облік і аудит»)

Укладач: **СКЛЯРУК** Наталя Іванівна

В авторській редакції
Комп'ютерне верстання: *Н. Ю. Гаврилiна*

План 2012, поз. 464 Р

Підп. до друку 24.12.2012 р.	Формат 60х84/16
Друк на ризографі	Ум. друк. арк. 1,1
Тираж 15 пр.	Зам. № 8883

Видавець і виготовлювач:
Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №4064 від 12.05.2011 р.